

V Bruseli 28. 8. 2014
COM(2014) 537 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Výročná správa o politikách humanitárnej pomoci a civilnej ochrany Európskej únie
a ich vykonávaní v roku 2013**

Obsah

Hlavné body	3
Globálny kontext.....	4
<i>Núdzové situácie sú na vzostupe</i>	<i>4</i>
<i>Porušovanie medzinárodného humanitárneho práva.....</i>	<i>5</i>
<i>Zložité hospodárske obdobie</i>	<i>5</i>
OPERÁCIE humanitárnej pomoci.....	6
<i>Pripravenosť na katastrofy a odolnosť voči nim</i>	<i>11</i>
<i>Iniciatíva EÚ „Deti mieru“</i>	<i>12</i>
<i>Prepojenie na iné nástroje EÚ</i>	<i>12</i>
Operácie civilnej ochrany	12
Finančné a ľudské zdroje.....	14
Politika humanitárnej pomoci a civilnej ochrany.....	17
Záver	19

Úvod

V tejto výročnej správe sa uvádzajú najvýznamnejšie politické úspechy a aktivity Európskej komisie v oblasti humanitárnej pomoci a civilnej ochrany, ktoré sa dosiahli a realizovali hlavne prostredníctvom Generálneho riaditeľstva pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu (ďalej len „GR ECHO“) počas roku 2013. Aj keď sa v nej neuvádza podrobný popis všetkých uskutočnených činností a krokov, predstavujú sa v nej „najdôležitejšie“ činnosti a hlavné vývojové trendy.

Mandát GR ECHO zahŕňa humanitárnu pomoc a civilnú ochranu. Ide o dva hlavné mechanizmy, prostredníctvom ktorých môže Európska únia (ďalej len „EÚ“) zabezpečiť rýchlu a účinnú pomoc ľuďom, ktorí čelia bezprostredným dôsledkom katastrof.

Humanitárna pomoc poskytovaná EÚ zaisťuje pomoc tým ľuďom v tretích krajinách, ktorí ju potrebujú najviac. Predstavuje záchranné lano pre ľudí postihnutých prírodnými katastrofami či katastrofami spôsobenými ľudskou činnosťou a pripravuje komunity a obeť opakujúcich sa kríz na to, aby dokázali čeliť dosahom núdzových situácií v budúcnosti. Humanitárnu pomoc dopĺňajú operácie **civilnej ochrany**, v rámci ktorých sa poskytuje okamžitá podpora za pomoci expertných tímov, záchranných zariadení a monitorovania vývoja katastrof v reálnom čase, a to tak v rámci Európskej únie, ako aj mimo nej.

Kedykoľvek dôjde ku katastrofe, je vždy potrebná rýchla pomoc. V tejto súvislosti môže rýchly a účinný zásah medzinárodného spoločenstva rozhodovať o živote a smrti. **EÚ a jej členské štáty poskytujú viac ako polovicu globálnych¹ finančných prostriedkov, ktoré sú v celosvetovom meradle určené na riešenie potrieb ľudí postihnutých prírodnými katastrofami a katastrofami spôsobenými ľudskou činnosťou.** Prostredníctvom humanitárnych opatrení, EÚ okamžite reaguje na katastrofy, pripravuje komunity na budúce výzvy a dôrazne presadzuje dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva.

HLAVNÉ BODY

Prostredníctvom nástrojov humanitárnej pomoci a civilnej ochrany poskytla EÚ v roku 2013 významnú finančnú pomoc v núdzi založenú na potrebách v **celkovej výške 1 353 mil. EUR vo viazaných rozpočtových prostriedkoch².**

Niektoré základné fakty a čísla:

- pomoc sa poskytla približne **124 miliónom ľudí³** postihnutých prírodnými katastrofami, katastrofami spôsobenými ľudskou činnosťou či pretrvávajúcimi krízami,
- humanitárna pomoc sa poskytla vo **viac než 90 krajinách mimo EÚ,**
- EÚ bola spolu s o svojimi členskými štátmi popredným poskytovateľom pomoci v prípade **všetkých veľkých kríz** vo svete, najmä pokiaľ ide o reakciu na krízu v Sýrii a bola **najväčším medzinárodným poskytovateľom pomoci,**

¹ Podľa najnovších dostupných údajov (2013) (Globálna humanitárna pomoc: <http://www.globalhumanitarianassistance.org>).

² 1 326 mil. EUR na humanitárnu pomoc a 27 mil. EUR na civilnú ochranu (20 mil. EUR v rámci EÚ, 7 mil. EUR mimo EÚ).

³ Z toho 106 miliónom ľudí bola poskytnutá humanitárna a potravinová pomoc a 18 miliónom ľudí sa pomohlo prostredníctvom programov zameraných na pripravenosť na katastrofy.

- počas obrovskej katastrofy, ktorú spôsobil tajfún Haiyan na Filipínach, sa v **rámci EÚ** zmobilizovala **nebývalá spolupráca**; okrem materiálnej pomoci darovala EÚ a členské štáty 180 mil. EUR,
- potvrdila sa **iniciatíva Dobrovoľníci pomoci EÚ⁴**, v rámci ktorej sa v období rokov 2014 až 2020 poskytnú 18 000 príležitostí pre dobrovoľníkov,
- **mechanizmus civilnej ochrany EÚ⁵** bol aktivovaný **36-krát** (na základe žiadostí o pomoc, v prípade predbežných výstrah a/alebo monitorovania).

Významným medzníkom v roku 2013 bolo slávnostné otvorenie **koordináčného centra pre núdzové reakcie (ERCC)** v máji 2013, ktoré významne uľahčuje riadenie operácií – najmä pokiaľ ide o koordináciu a reakcie na katastrofy – vďaka plne funkčnému systému služby 24 hodín denne a 7 dní v týždni (od 1. októbra 2013) Hlavným poslaním koordináčného centra ERCC je poskytovať operačnú podporu, integrovanú situačnú informovanosť a analýzy na koordináciu činností prostredníctvom nástrojov tak humanitárnej pomoci, ako aj civilnej ochrany.

GLOBÁLNY KONTEXT

Núdzové situácie sú na vzostupe

Na celom svete dochádza k nárastu počtu, zložitosti a závažnosti prírodných katastrof a problémov, ktorých dosah ešte zhoršujú také výzvy, ako je napr. zmena klímy, rýchla urbanizácia a nedostatočný rozvoj. Obavy na celom svete takisto vzbudzuje vývoj ozbrojených konfliktov a pretrvávajúcich kríz. EÚ a jej členské štáty ako najväčší svetový poskytovateľ humanitárnej pomoci v priebehu roka 2013 reagovali na tieto problémy s rozhodnosťou.

Rok 2013 bol poznačený veľmi vysokým počtom humanitárnych kríz a katastrof a veľkou zraniteľnosťou. Z trendov za minulý rok vyplýva, že potreby v stále väčšej miere prevažujú nad dostupnými zdrojmi. Poskytovanie humanitárnej pomoci a civilnej ochrany je tiež čoraz zložitejšie a výskyt a intenzita prírodných katastrof so závažnými dôsledkami prispieva k väčšej nepredvídateľnosti humanitárnych kríz, než tomu bolo predtým.

Zo štatistík uverejnených Centrom pre výskum príčin vzniku katastrof (CRED, Centre for Research on the Epidemiology of Disasters)⁶ a Úradom OSN pre znižovanie rizika katastrof (UNISDR, UN Office for Disaster Risk Reduction)⁷ vyplynulo, že v priebehu roka 2013 došlo k 356 prírodným katastrofám rôzneho rozsahu⁸. V dôsledku týchto katastrof zomrelo 20 000 ľudí a ich následky postihli 99 miliónov ľudí na celom svete. Na globálnej úrovni **prírodné katastrofy opäť**

⁴ Nariadenie (EÚ) č. 375/2014 o iniciatíve Dobrovoľníci pomoci EÚ bolo prijaté 3. apríla 2014. V rokoch 2014 – 2020 sa tejto iniciatívy zúčastní približne 18 000 ľudí, a to prostredníctvom vysielania občanov EÚ ako dobrovoľníkov, školení ľudí z krajín mimo EÚ postihnutých katastrofou a online príležitostí pre dobrovoľníkov. Ďalšie informácie: <http://ec.europa.eu/echo/en/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers>.

⁵ Na mechanizme civilnej ochrany EÚ sa v roku 2013 podieľalo 32 štátov (28 členských štátov EÚ a bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Island, Lichtenštajnsko a Nórsko), ktoré spolupracujú v oblasti civilnej ochrany a tento mechanizmus bol vytvorený na podporu ich úsilia na prevenciu, prípravu a reakciu na prírodné katastrofy a katastrofy spôsobené ľudskou činnosťou v rámci EÚ alebo mimo nej. Pomoc môže byť vo forme materiálnej pomoci, zariadení a tímov alebo môže zahŕňať vysielanie expertov s cieľom posúdenia situácie. Mechanizmus civilnej ochrany je závislý od verejných zdrojov a v prípade požadovania pomoci v krajinách mimo EÚ, obvykle prebieha paralelne s humanitárnou pomocou. Operačným jadrom mechanizmu civilnej ochrany EÚ je Európske koordináčne centrum pre núdzové reakcie (ERCC), ktoré je k dispozícii 24 hodín denne a 7 dní v týždni. Každá krajina v rámci EÚ alebo mimo nej postihnutá katastrofou takého rozsahu, ktorá je nad jej sily, môže požiadať o pomoc prostredníctvom koordináčného centra ERCC.

⁶ www.cred.be.

⁷ www.unisdr.org.

⁸ V rovnakých zdrojoch sa uvádza, že v roku 2012 bolo 310 prírodných katastrof rôzneho rozsahu.

postihli najviac Áziu. To dokazuje tak počet katastrof (44 % z celkového počtu celosvetových katastrof), ako aj z hľadiska počtu obetí (80 %). Dosah katastrof na menej rozvinuté ekonomiky je obzvlášť významný: napríklad škody, ktoré spôsobil tajfún Haiyan na Filipínach alebo záplavy v Bangladéši a Mozambiku. Afriku vážne postihlo sucho i záplavy. Veľké katastrofy mali rôzne zničujúce dôsledky: straty na životoch, zničené obydľia a úroda či strata prostriedkov na živobytie ľudí.

Porušovanie medzinárodného humanitárneho práva

Hlavnou príčinou humanitárnych katastrof spôsobených ľudskou činnosťou zostávajú aj naďalej vnútorné ozbrojené konflikty, pri ktorých je civilné obyvateľstvo v rastúcej miere vystavené násiliu a utrpeniu. Konflikty tohto typu sa často vyznačujú porušovaním medzinárodného humanitárneho práva a jeho zásad zo strany páchatel'ov. Humanitárne organizácie v priebehu roka 2013 čelili čoraz väčším problémom pri získavaní prístupu k ľuďom, ktorí potrebujú pomoc. Vlády a milície či ozbrojené skupiny často zmenšovali humanitárny priestor a niekedy porušovali najzákladnejšiu ochranu garantovanú na základe medzinárodného humanitárneho práva.

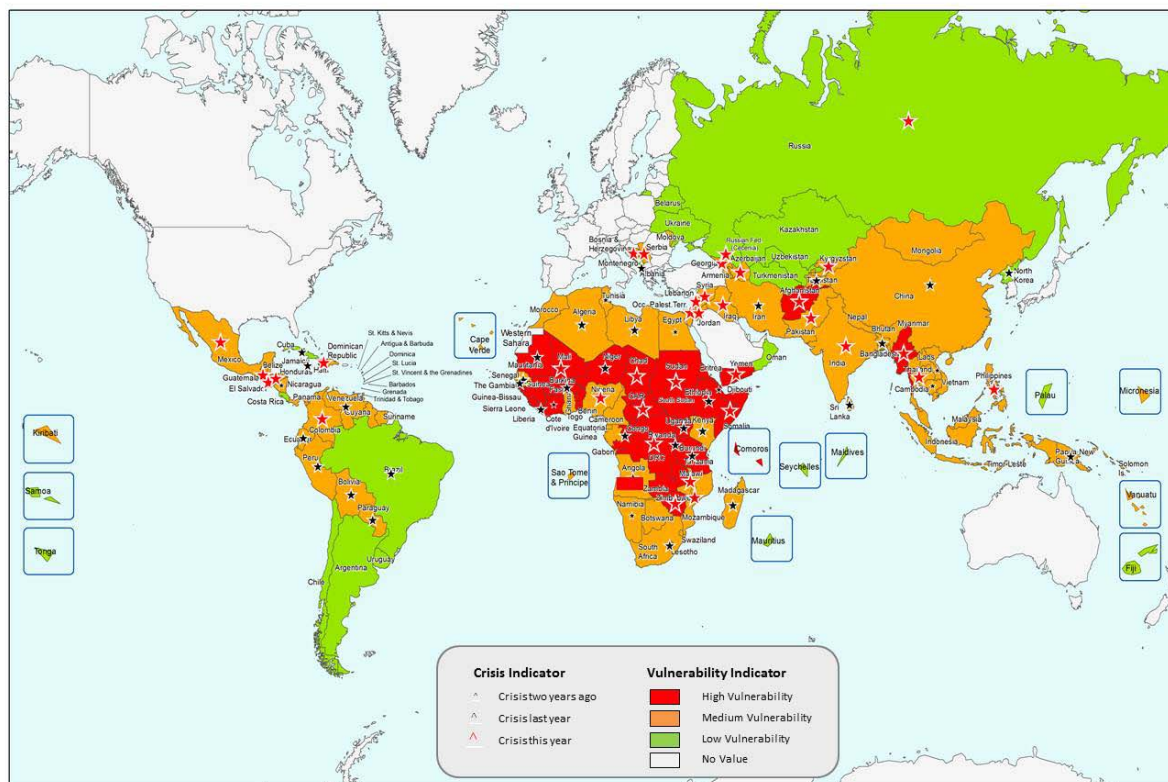
Obmedzenia prístupu, ktorým čelia humanitárne organizácie, boli najrozšírenejšie v oblastiach konfliktov a/alebo v oblastiach, v ktorých v dôsledku politických prekážok chýbajú zásady právneho štátu. Celková situácia a pracovné prostredie sa zhoršili najmä v Sýrii, Afganistane a Stredoafrickej republike. V ďalších krajinách v minulom roku k zlepšeniu bezpečnostnej situácie nedošlo, a to najmä v Somálsku, Konžskej demokratickej republike (KDR) a Jemene. V mnohých konfliktných zónach (ako napr. Somálsko, Sýria a Stredoafriická republika) sú humanitárni pracovníci svedkami obzvlášť brutálnych metód vedenia vojny. Išlo napríklad o útoky na civilné obyvateľstvo a používanie sexuálneho násillia ako vojnovkej zbrane.

Výskyt **útokov na pracovníkov humanitárnej pomoci** vrátane únosov, vyhostovania a zabíjania bol na úrovni roku 2012. Humanitárni pracovníci sa musia neustále prispôsobovať takýmto rizikám, a tým ich zmierňovať.

Zložité hospodárske obdobie

Dosah celosvetových katastrof v posledných rokoch značne vyčerpáva možnosti medzinárodného humanitárneho spoločenstva v oblasti reakcie na katastrofy. V roku 2013 sa v rámci OSN začala doteraz najväčšia konsolidovaná finančná zbierka v hodnote 13 mld. USD na humanitárne potreby v 24 krajinách. **Zvyšuje sa nesúlad medzi rastúcimi celosvetovými humanitárnymi potrebami na jednej strane a čoraz obmedzenejšími finančnými zdrojmi dostupnými na pokrytie týchto potrieb na strane druhej.** Týka sa to najmä hospodárskej a finančnej krízy, ktorá zasiahla mnohé západné darcovské krajiny. Chronická zraniteľnosť zaznamenaná v mnohých častiach sveta sa prehľbuje v dôsledku celosvetovej hospodárskej krízy.

Znamená to tiež, že darcovia musia zvýšiť svoje úsilie, aby dokázali efektívnejším spôsobom reagovať na katastrofy a musia ešte lepšie využívať svoje obmedzené zdroje. V prípade Komisie to znamená hľadanie možností na zvýšenie efektívnosti pri práci s jej partnermi.

Version 1 - Production date: 19/07/2013 © Joint Research Centre, European Commission, 2013. The boundaries and the names shown on this map do not imply official endorsement or acceptance by the European Union. Crisis this year/Crisis last year/Vulnerability Indicator/Crisis Indicator

OPERÁCIE HUMANITÁRNEJ POMOCI

Mandát EÚ podľa článku 214 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), **nariadenie o humanitárnej pomoci⁹ a Európsky konsenzus o humanitárnej pomoci¹⁰** slúžia na záchranu a zachovanie života. Operácie Európskej únie majú tiež zabraňovať utrpeniu alebo ho znižovať a zaisťovať integritu a dôstojnosť jednotlivcom poskytovaním pomoci a ochrany v časoch humanitárnych kríz. Komisia takisto uľahčuje koordináciu v oblasti humanitárnej činnosti a politiky s členskými štátmi EÚ a medzi nimi s cieľom zvýšiť efektívnosť a komplementárnosť¹¹ humanitárnej pomoci.

Celkovou prioritou je zabezpečiť, aby bola pomoc riadená čo najefektívnejším spôsobom, čím sa zaručí, že pomoc, ktorú EÚ poskytne ľuďom v núdzi, má maximálny účinok a rešpektuje zásady medzinárodného práva. EÚ vždy presadzuje **humanitárne zásady** nestrannosti, neutrality, ľudskosti a nezávislosti a poskytuje pomoc bez ohľadu na akékoľvek politické programy a bez ohľadu na štátnu príslušnosť obetí, ich náboženské vyznanie, pohlavie, etnický pôvod alebo politickú príslušnosť.

V roku 2013 financovala EÚ operácie v prípade viacerých núdzových situácií, ktoré vznikli v dôsledku prírodných katastrof vrátane:

- V novembri 2013 zasiahol **Filipíny** tropický cyklón Haiyan a spôsobil nevídané škody a devastáciu. Tajfún, ktorý patril k najsilnejším, aké boli

⁹ Nariadenie Rady (ES) č. 1257/96 z 20. júna 1996 o humanitárnej pomoci.

¹⁰ Konsenzus je spoločné vyhlásenie Európskej komisie, Rady EÚ a Európskeho parlamentu, v ktorom sa stanovuje spoločná vízia zameraná na zlepšenie súdržnosti, efektívnosti a kvality humanitárnej reakcie EÚ.

¹¹ Článok 214 ods. 6 ZFEÚ.

kedy zaznamenané, zanechal za sebou tisícky mŕtvych, približne 4 milióny ľudí museli opustiť svojej domovy a jeho následky postihli asi 14 – 16 miliónov ľudí. Do niekoľkých hodín po katastrofe boli do najviac postihnutých oblastí vyslané tímy expertov humanitárnej a civilnej ochrany, aby podporili záchranné práce a posúdili, ktoré potreby sú najnaliehavejšie. EÚ a jej členské štáty poskytli významnú humanitárnu a materiálnu pomoc, ktorá presiahla čiastku 180 mil. EUR. Na žiadosť filipínskej vlády bol aktivovaný mechanizmus civilnej ochrany EÚ, čo umožnilo lepšiu koordináciu európskych snáh o zmiernenie následkov a zjednodušilo logistiku, a to okrem iného aj prostredníctvom príspevkov EÚ na dopravu. Komisia takisto vyčlenila podporu na pomoc pri strednodobej obnove, čím pomohla obyvateľom v ich úsilí vrátiť sa k bežnému životu. http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/philippines_haiyan_en.pdf

- Pretrvávajúca kríza v oblasti potravín a výživy v rámci regiónu **Sahel** naďalej ohrozuje životy miliónov obyvateľov: takmer 16 miliónov ľudí bolo ohrozených nedostatkom potravín a spomedzi nich potrebovalo 8 miliónov naliehavú potravinovú pomoc. Prioritou v roku 2013 bolo zvyšovanie odolnosti najzraniteľnejších komunít voči budúcim krízam. Zraniteľné domácnosti sa usilovali o návrat k bežnému životu potom, ako región v roku 2012 postihla závažná potravinová a výživová kríza. EÚ sa z tohto dôvodu stala hybnou silou iniciatívy AGIR-Sahel¹², ktorá združuje všetky zainteresované strany zamerané na plnenie cieľa „Zero Hunger“ („Žiadny hlad“) pre región Sahel na najbližších 20 rokov. Podpora zvyšovania odolnosti je hlavnou prioritou politiky vo svete, ako aj v Európe. Regionálny plán priorít iniciatívy AGIR v oblasti odolnosti, v ktorom sú veľmi podrobne vytýčené zásady, prioritné činnosti a ukazovatele oficiálne prijali v Paríži v apríli 2013 hlavné regionálne organizácie a darcovia podporujúci región Sahel. http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/sahel_en.pdf
- Humanitárne potreby na **Haiti** sú aj tri roky po ničivom zemetrasení v roku 2010 značne vysoké. Z pôvodných 1,5 milióna sa 130 000 ľudí stále nemohlo vrátiť do svojich domovov, krajina stále čelila najväčšej epidémii cholery na svete a štrukturálnemu nedostatku potravín. EÚ pokračovala vo svojom plnom odhodlaní pomôcť obyvateľom Haiti, ktorí katastrofu prežili. V roku 2013 poskytla EÚ humanitárnu pomoc vo výške 30,5 mil. EUR na ďalšiu pomoc ľuďom bez domova, obetiam cholery, ako aj osobám postihnutým hurikánom Sandy a tropickou búrkou Isaac. S finančnou podporou EÚ uskutočnili humanitárne organizácie širokú škálu núdzových operácií. Príkladom konkrétneho dosahu snáh EÚ bojovať s epidémiou cholery v prvom roku po jej vypuknutí je skutočnosť, že vďaka finančným prostriedkom EÚ bolo možné ošetriť 158 814 ľudí, podporiť 26 zdravotníckych zariadení a 42 liečebných jednotiek, poskytnúť ústnu rehydratáciu až 122 500 ľuďom, umožniť prístup ku kvalitnejším hygienickým zariadeniam pre 894 511 ľudí a distribuovať hygienické súpravy 1,3 miliónu ľudí. Reakcia EÚ prispela k zníženiu počtu nových prípadov a záchrane značného počtu ľudských životov, keďže úmrtnosť znížila klesla z 2,4 % v novembri 2010 na 1,2 % v decembri 2013. http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/haiti_en.pdf

EÚ okrem toho poskytla humanitárnu pomoc na riešenie následkov týchto **prírodných katastrof**:

- sucho: v Kambodži, Vietname, Laose, Mexiku, Džibutsku a Etiópii,
- povodne: v Bangladéši, Kambodži, Vietname, Laose, Indii, Etiópii, Keni, Mozambiku, Nigérii, na ostrovoch Svätá Lucia, Svätý Vincent a Grenadíny,

¹² AGIR – iniciatíva Globálna aliancia pre odolnosť

- cyklóny/hurikány/tropické búrky: na Filipínach, v Bangladéši, Kambodži, Vietname, Dominikánskej republike, na Kube, Haiti, Jamajke a v Tichomorí,
- zemetrasenia: na Filipínach a v Indonézii,
- epidémie: Afganistan, Burkina Faso, Somálsko, Konžská demokratická republika, Nigéria, Zimbabwe, Keňa, Dominikánska republika, Mexiko, Laos, Kirgizsko.

Pri riešení prírodných katastrof sa Komisia riadi dvojstupňovou stratégiou, ktorá spočíva v:

- rýchlej reakcii, a to poskytnutím humanitárnej pomoci a uľahčením a koordináciou pomoci v oblasti civilnej ochrany,
- pripravenosti na katastrofy, a to určením geografických oblastí a skupín obyvateľstva, ktoré sú najzraniteľnejšie v prípade prírodných katastrof a pre ktoré sa pripravujú osobitné programy pripravenosti na katastrofy. V roku 2013 EÚ pokračovala v podporovaní programov DIPECHO¹³ na južnom Kaukaze (Arménsko, Azerbajdžan a Gruzínsko), v Karibskej oblasti, v Strednej Amerike, Južnej Amerike, Tichomorí, Južnej Afrike a Strednej Ázii.

Pokiaľ ide o **krízy spôsobené ľudskou činnosťou**, EÚ podporila záchranné operácie vo viacerých konfliktoch, niektoré z nich sa teraz považujú za **pretrvávajúce a zložité krízy**:

- Ďalekosiahly konflikt a občianska vojna v **Sýrii** a následný masový exodus sýrskych utečencov do susedných krajín (vrátane Libanonu, Turecka, Jordánska a Iraku) si od počiatku vyžadoval rozsiahlu humanitárnu reakciu zo strany EÚ. Na konci roka 2013 bolo podľa odhadov neutíchajúcim násilím zasiahnutých 9,3 milióna ľudí, z čoho takmer polovicu predstavujú deti, a títo ľudia potrebovali humanitárnu pomoc na území Sýrie. Koncom roka 2013 bolo v rámci krajiny vysídlených okolo 6,5 milióna ľudí a v decembri počet utečencov v susedných krajinách predstavoval viac ako 2,3 milióna osôb – tieto čísla vyjadrujú zložitú a regionálny rozmer katastrofy. Pomoc Európskej únie bola poskytnutá obyvateľom postihnutých krízou v Sýrii, ako aj utečencom a hostiteľským komunitám v regióne a mala bezprostredný účinok v prípade osôb, ktoré potrebovali pomoc. V roku 2013 zmobilizovala EÚ na humanitárnu pomoc 350 mil. EUR, ktorá doplnila financovanie z predchádzajúcich rokov, čím celková reakcia zo strany EÚ a jej členských štátov presiahla od konca roku 2011 čiastku 2 mld. EUR. Okrem toho poskytla EÚ materiálnu pomoc susedným krajinám (napr. sanitky, ohrievače, prikrývky a hygienické balíčky), ktoré prijali sýrskych utečencov. K tomu patrila aj podpora od iných členských štátov Bulharsku, ktoré čelilo v priebehu roka narastajúcemu prílevu sýrskych utečencov.

Kedže humanitárne operácie Komisie sa sústreďovali hlavne na operácie na záchranu životov v Sýrii a susedných krajinách s osobitným zameraním na najzraniteľnejších ľudí vrátane osôb vysídlených v rámci krajiny), utečencov a hostiteľské komunity¹⁴, ďalšie nástroje EÚ (ENPI, DCI, IFS, IPA)¹⁵ sa sústredili na hostiteľské komunity na stabilizáciu a na stredne – a dlhodobé operácie zamerané najmä na budovanie kapacít miestnych orgánov

¹³ DIPECHO (Disaster Preparedness ECHO) je špecifický program zameraný na pripravenosť na katastrofy. Zameriava sa na veľmi zraniteľné komunity žijúce v niektorých regiónoch sveta, ktoré sú najviac náchylné na katastrofy.

¹⁴ Komisia poskytla rôznorodú humanitárnu pomoc utečencom a hostiteľským komunitám v susedných krajinách, ako aj postihnutým obyvateľom v Sýrii, hlavne prístrešie/nepotravinovú pomoc, potravinovú pomoc, vodu, sanitárne a hygienické zariadenia.

¹⁵ ENPI – nástroj európskej susedskej politiky; DCI – nástroj rozvojovej spolupráce; IFS – nástroj stability; IPA – nástroj predvstupovej pomoci.

a zlepšenie základných služieb (vodu, sanitárne a hygienické zariadenia, zdravotnú starostlivosť, vzdelávanie), ako zlepšenie životných príležitostí týchto komunít na získanie prostriedkov obživy. Pravidelne sa konali koordinačné stretnutia jednotlivých útvarov Komisie s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) zamerané na krízu v Sýrii s cieľom diskutovať o stratégiách a príprave programov na účely maximalizácie vplyvu reakcie EÚ a na zabránenie riziku duplicity.

EÚ zohrala dôležitú úlohu pri výzvach na poskytnutie ďalších finančných prostriedkov od iných darcov a snažila sa zabezpečiť, aby pomoc bola zameraná na potreby vysídleného obyvateľstva po celej Sýrii, a nie len v „kritických oblastiach“. EÚ podporovala aj možnosti humanitárneho prístupu s cieľom zvýšiť počet záchranných organizácií oprávnených poskytovať pomoc v Sýrii, aby mohli riešiť rastúce potreby. K prioritám patrilo zabezpečenie neobmedzeného prístupu do konfliktných oblastí v celej krajine a potreba riadnej ochrany civilistov (vrátane humanitárnych pracovníkov a zdravotníckych pracovníkov) a zariadení.
http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/syria_en.pdf

- EÚ poskytla významnú humanitárnu pomoc (77 mil. EUR) obyvateľom severného **Mali** postihnutého prebiehajúcim ozbrojeným konfliktom. Vďaka podpore, ktorú poskytli partneri EÚ, mohlo fungovať takmer 70 % zdravotníckych zariadení a približne 900 000 ľudí využilo cieleňú potravinovú pomoc. Od roku 2013 Komisia zabezpečila koordinované využívanie humanitárnej pomoci a nástrojov rozvojovej spolupráce EÚ v prechodnej fáze. Okrem toho bolo 20 mil. EUR pridelených z nástroja stability¹⁶ na krátkodobé stabilizačné a bezpečnostné opatrenia. Časť humanitárnej pomoci EÚ pre Mali vo výške 23 mil. EUR bola schválená na základe rozhodnutia EDF/LRRD¹⁷. Toto finančné krytie bolo zamerané na podporu prístupu k základným službám počas prechodného obdobia, pričom Komisia prostredníctvom GR DEVCO prijala počiatočný záväzok vo výške 225 mil. EUR v zmluve o podpore konsolidácie štátu na pomoc vláde Mali pri obnove autority štátu, práva, poriadku a demokracie a poskytovania základných služieb v celom Mali. V oboch krajinách EÚ aktívne podporovala utečencov obnovením prístupu k zdravotnej starostlivosti, pričom sa zamerala na pomoc v oblasti výživy a potravín a na poskytovanie ochrany.
http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/mali_en.pdf
- V **Stredoafrickej republike** od decembra 2012 vládne katastrofálna humanitárna situácia. Širšie medzinárodné spoločenstvo tamojšej krízy až príliš dlhú dobu nevenovalo dostatočnú pozornosť. K hlavným prioritám Komisie v roku 2013 patrilo zvyšovanie informovanosti o situácii v Stredoafrickej republike a komisárka Georgievová uskutočnila dve návštevy tejto krajiny a spoločne s OSN a Francúzskom usporiadala k tejto kríze na Valnom zhromaždení OSN v roku 2013 stretnutia na vysokej úrovni. EÚ vyčlenila na humanitárnu pomoc pre Stredoafrickú republiku 39 mil. EUR, čím sa stala najväčším medzinárodným darcom v tejto krajine. Z tejto sumy sa do polovice decembra 2013 poskytlo iba 18,5 mil. EUR, keďže po 5. decembri 2013 sa násilie medzi komunitami dramaticky vystupňovalo, v dôsledku čoho boli státisíce obyvateľov v hlavnom meste Bangui a v celej krajine nútené opustiť svoje domovy. Väčšina financovaných činností bola zameraná na záchranu životov. Finančné prostriedky boli pridelené najmä na zdravotnícke projekty, aby sa

¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 230/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru.

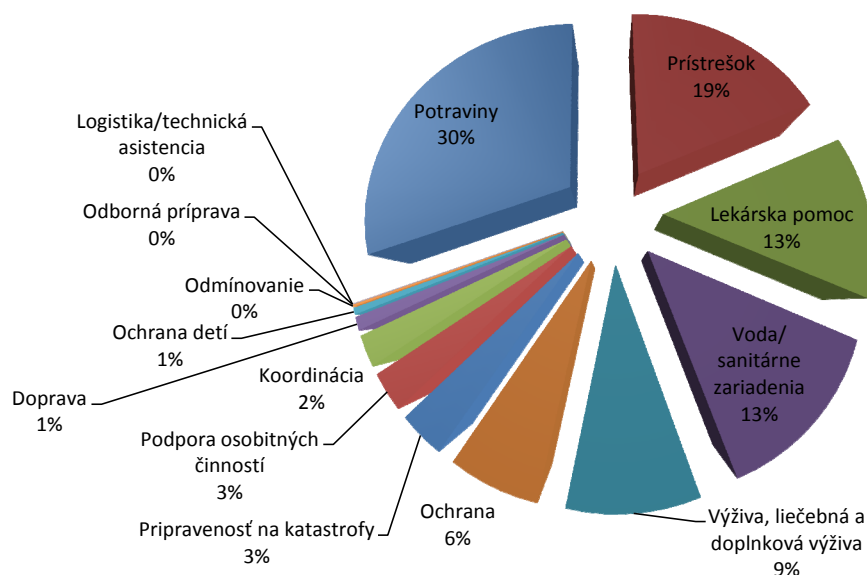
¹⁷ Prepojenie pomoci, obnovy a rozvoja.

zaistila primárna a sekundárna zdravotná starostlivosť pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľov, keďže verejné zdravotníctvo na väčšine územia tejto krajiny viac menej neexistuje. Okrem toho EÚ opakovane vytvorila do tejto krajiny letecké mosty na podporu prepravy humanitárnej pomoci a pomocného personálu v prostredí, ktoré je z hľadiska bezpečnosti veľmi náročné. EÚ zorganizovala špeciálny letecký most z Európy, ktorým prepravila 37 ton zdravotníckych potrieb, a dva lety z Nairobi, ktorými zaistila núdzové prístrešky a ďalší núdzový materiál pre vyše 100 000 vysídlených ľudí (prikrývky a základné potreby pre domácnosť, ako napr. kuchynské náčinie, mydlá, siete proti komárom). V záujme poskytnutia čo najrýchlejšej pomoci, EÚ priamo zakúpila a poslala viac ako 20 000 plastových fólií na vybudovanie prístreškov pre vysídlených ľudí v Bangui, ale aj na vidieku.
http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/syria_en.pdf

V priebehu roka EÚ naďalej venovala osobitnú pozornosť „**zabudnutým krízam**“ vo svete a prideliла 15 % z celkových finančných prostriedkov na pomoc ľuďom postihnutých dlhodobou pretrvávajúcimi katastrofami, ktoré zväčša unikli pozornosti medzinárodného spoločenstva.

Reakcia EÚ na krízy sa naďalej riadila potrebami postihnutých ľudí a bola prispôbená špecifickým okolnostiam každej situácie. Pomoc sa poskytovala formou rôznych prostriedkov a v rôznych sektoroch, išlo napr. o zdravotníctvo (vrátane psychologickej podpory, financovania kliník), v oblasť ochrany (vrátane činností zaoberajúcich sa sexuálnym násilím), potravinovú a nepotravinovú pomoc, prístrešky, vodu a sanitárne zariadenia, rekonštrukciu a obnovu. V nasledujúcej tabuľke je uvedené rozdelenie pomoci podľa sektora intervencie v roku 2013:¹⁸

Rozdelenie pomoci podľa sektora intervencie (2013)

¹⁸ Toto rozdelenie je zjednodušené, keďže spája projekty zamerané na jediný sektor. V praxi sa väčšina projektov týka viac ako jedného sektora. Napríklad obrázok týkajúci sa pripravenosti na katastrofy (5,49%) sa vzťahuje na tie projekty financované EÚ, ktoré súvisia predovšetkým s pripravenosťou na katastrofy. Ak však vezmeme do úvahy všetky zmluvy vrátane významných komponentov pripravenosti na katastrofy, ktorých hlavným oblasťou intervencie ale nie je pripravenosť na katastrofy, dosiahneme celkovo 15%.

Pripravenosť na katastrofy a odolnosť voči nim

Význam zvyšovania pripravenosti a odolnosti zraniteľných komunít dokazuje jeho dlhodobý vplyv na životy a živobytie v období po veľkých krízach, ako napr. zemetrasenie na Haiti v roku 2010 a opakujúce sa sucho v oblasti Afrického rohu a regiónu Sahel. Tieto katastrofy dokazujú, aké dôležité je venovať primeranú pozornosť dlhodobej obnove a potrebám rozvoja v najskorších fázach humanitárnej reakcie. V záujme zníženia ničivých následkov opakujúcich sa katastrof a skutočného zlepšenia vyhladok udržateľného rozvoja je nevyhnutná spolupráca medzi subjektmi pracujúcimi v humanitárnej a rozvojovej oblasti. Komisia prostredníctvom GR ECHO a úradu EuropeAid zintenzívnila úsilie v oblasti budovania odolnosti v krajinách, v ktorých môže dôjsť ku kríze. Oznámenie Komisie týkajúce sa odolnosti a jej akčný plán poskytujú politický a operačný rámec pre zvýšenie úsilia EÚ v oblasti budovania odolnosti na rôznych úrovniach a v rozšírenom geografickom rozsahu.

Komisia pokračovala v roku 2013 vo svojom úsilí na podporu iniciatív zameraných na zvyšovanie odolnosti, napr. hlavné iniciatívy AGIR a SHARE¹⁹, ktorých cieľom je zvýšiť pripravenosť krajín západnej a východnej Afriky na opakujúce prírodné katastrofy. <http://ec.europa.eu/echo/en/what/humanitarian-aid/resilience>

Okrem toho Komisia spolupracovala s členskými štátmi na príprave pozície EÚ, aby pomohla formulovať ambicióznú revíziu **Akčného rámca z Hjóga**, ktorá sa má schváliť na medzinárodnej konferencii v roku 2015, a vychádzala tiež zo skúseností a úspechov v Európe a so zreteľom na ďalšie synergie medzi znižovaním rizík katastrof a adaptáciou na zmenu klímy.

Okrem toho EÚ v rámci medzinárodného humanitárneho systému zohrávala kľúčovú úlohu vo vyzývaní iných krajín a regiónov, aby zvýšili svoju účasť na humanitárnej pripravenosti a reakcii. K tomu patrila spolupráca s rozvíjajúcimi sa ekonomikami na účely účinnejšej mobilizácie zdrojov na humanitárne opatrenia a reakcie na katastrofy.

Iniciatíva EÚ „Deti mieru“

Prostredníctvom iniciatívy EÚ „Deti mieru“ presadzovala EÚ svoj záväzok pomáhať dievčatám a chlapcom po celom svete, ktorí nemajú možnosť vyrastať v mieri. Iniciatíva bola spustená v roku 2012 potom, ako EÚ bola udelená Nobelova cena za mier a na jej základe sa financovali iniciatívy v oblasti vzdelávania pre viac než 28 000 detských obetí konfliktov z Pakistanu, Etiópie, Konžskej demokratickej republiky, Kolumbie a sýrski utečenci v Iraku. Projekty poskytujú deťom prístup k bezpečnému vzdelávaciemu prostrediu, ako aj psychologickú podporu na liečenie ich traumatických zážitkov z vojny. V novembri 2013 EÚ potvrdila svoje rozhodnutie pokračovať v iniciatívach a posilňovať ich a oznámila, že v roku 2014 vyčlení dodatočné prostriedky na nové projekty, ktoré majú pomôcť 80 tisícom chlapcov a dievčat.

<http://ec.europa.eu/echo/en/what/humanitarian-aid/children-of-peace>

Prepojenie na iné nástroje EÚ

GR ECHO sa snaží o to, aby bol v rámci jeho operácií zohľadnený súlad a komplementárnosť s opatreniami financovanými z iných nástrojov EÚ. Na základe predchádzajúcich opatrení v rámci programu DIPECHO sa z nástroja pre stabilitu financovalo 3 000 „veliteľov brigády“ na Haiti s cieľom posilniť mechanizmy reakcie verejných štruktúr civilnej ochrany. Ďalším príkladom je príspevok na núdzové opatrenia na dlhodobý rozvoj financovaný z EÚ: prístrešky odolné voči cyklónom vydržia viac než desať rokov a poskytujú obetiam, ktoré

¹⁹ SHARE – Podpora odolnosti v Africkom rohu (Supporting Horn of African Resilience).

prežili, domov po skončení prvej fázy núdzovej situácie, podpora na zárobkové aktivity financovaná EÚ spolu dotáciami na nájomné vo väčšine prípadov prispieva k obnoveniu konsolidačných mechanizmov a k udržateľným hospodárskym činnostiam malého rozsahu. Koordinačné centrum ERCC podporovalo členské štáty EÚ a pridružených partnerov počas katastrof a kríz na území a mimo územia Únie prostredníctvom služby riadenia mimoriadnych situácií Copernicus, ktorú riadi Európska komisia. Koordinačné centrum využívalo tiež analytickú a technickú podporu interného útvaru Komisie pre vedu Spoločného výskumného centra. Napokon, priama reakcia EÚ v rámci humanitárnej pomoci a kontrolné opatrenia v súvislosti s epidémiou cholery sa realizovali spolu s významnými projektmi na budovanie infraštruktúry a inštitúcií financovanými prostredníctvom nástrojov EÚ pre rozvoj.

OPERÁCIE CIVILNEJ OCHRANY

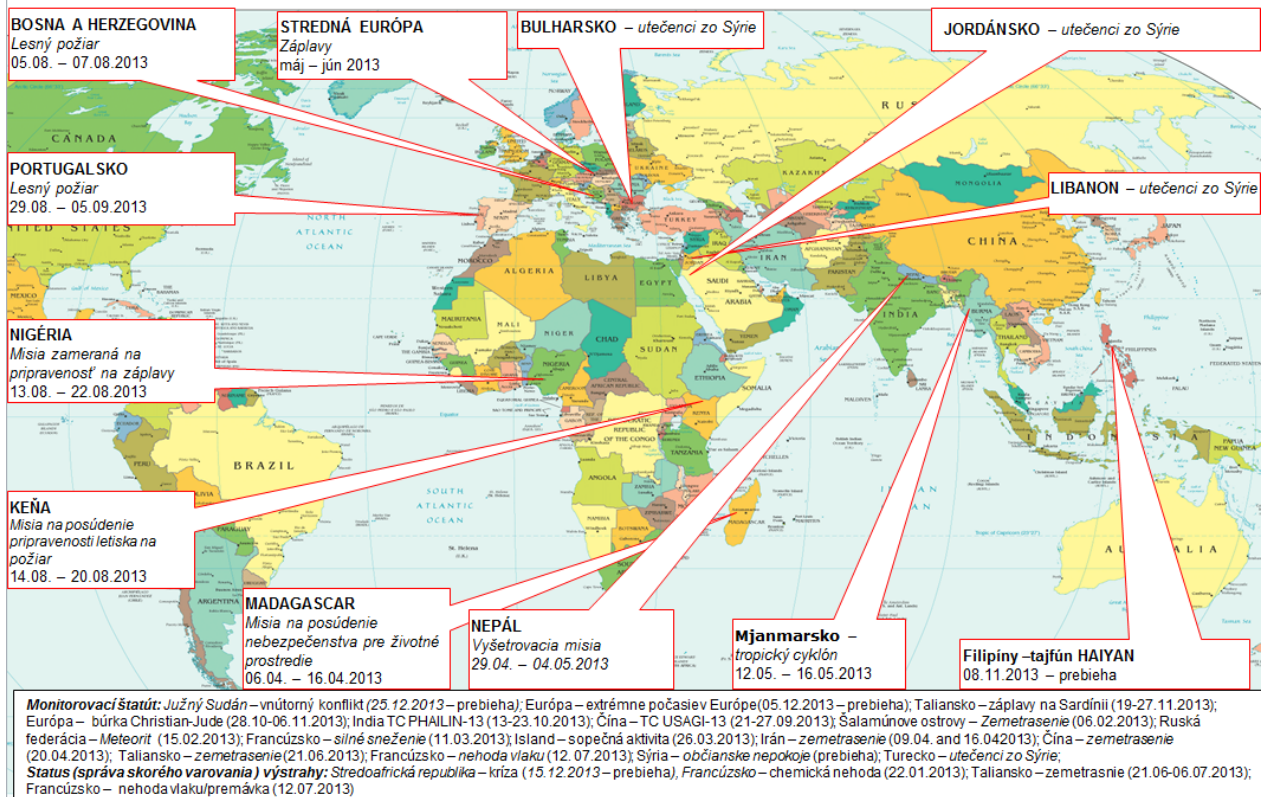
Komisia sa prostredníctvom GR ECHO usiluje podporovať a uľahčovať spoluprácu medzi 32 štátmi zapojenými do **mechanizmu civilnej ochrany EÚ** s cieľom zlepšiť prevenciu a ochranu pred prírodnými, technologickými alebo ľudskou činnosťou spôsobenými katastrofami v rámci Európy aj mimo nej.

Mechanizmus civilnej ochrany EÚ bol aktivovaný **36-krát** vrátane žiadostí o pomoc, predbežných výstrah a monitorovania. Väčšina týchto aktivácií súvisela s prírodnými katastrofami (nepriaznivé počasie, búrky, lesné požiare, povodne, tropické cyklóny, zemetrasenia, cunami) a 10 sa týkalo katastrof spôsobených ľudskou činnosťou (zriadenie utečeneckých táborov z dôvodu občianskych nepokojov, chemických a dopravných nehôd). Štyri žiadosti o pomoc prišli zo strany účastníckych štátov a 12 žiadostí prišlo z iných krajín ako účastníci mechanizmu civilnej ochrany EÚ.

Nové **koordinačné centrum pre núdzové reakcie (ERCC)**, ktoré bolo zriadené GR ECHO v máji 2013 ako nástupca monitorovacieho a informačného centra (MIC), je operačným jadrom mechanizmu civilnej ochrany EÚ. K jeho kľúčovým prínosom patrí: schopnosť riešiť viaceré súbežné núdzové situácie v rôznych časových pásmach, monitorovať riziká 24 hodín a 7 dní v týždni; zhromažďovať a analyzovať informácie o katastrofách v reálnom čase, pripravovať plány na nasadenie expertov, tímov a zariadení a spolupracovať s členskými štátmi na mapovaní dostupných aktív a koordinovať úsilie EÚ v oblasti reakcie na katastrofy zosúladovaním ponúk pomoci s potrebami krajín postihnutých katastrofou. Koordinačné centrum ERCC pôsobí ako informačná základňa a miesto vstupu pre žiadosti o pomoc z členských štátov EÚ.

Koordinačné centrum ERCC zohráva tiež dôležitú úlohu pri podporovaní informovanosti o situáciách vyžadujúcich reakciu na katastrofy v rámci Komisie, iných inštitúcií a členských štátov.

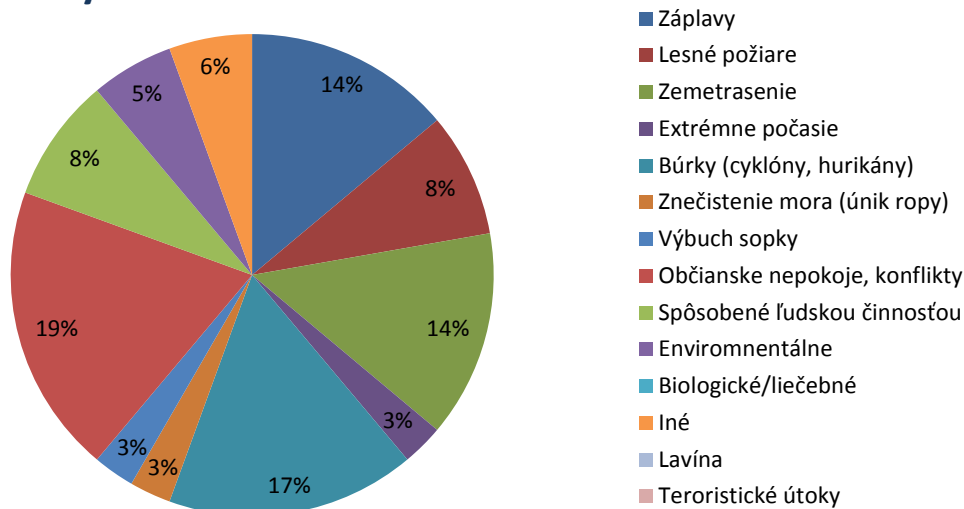
Operácie EUCPM v roku 2013

Pokiaľ ide o **prírodné katastrofy** v roku 2013, mechanizmus bol aktivovaný v rámci reakcie na tropické cyklóny na Filipínach, v Mjanmarsku, na Madagaskare; na záplavy v strednej Európe a Nigérii; na lesné požiare v Portugalsku, Bosne a Hercegovine a nepriaznivé poveternostné podmienky v severnej Európe.

Krajiny, ktoré sa zúčastňujú na mechanizme EÚ v oblasti civilnej ochrany, ponúkli pomoc Jordánsku, Libanonu a Bulharsku na podporu úsilia národných vlád pri riešení prílevu utečencov na ich územie v dôsledku krízy v Sýrii. Vo všetkých týchto prípadoch bola zabezpečená **komplementárnosť medzi humanitárnou pomocou a pomocou v oblasti civilnej ochrany**.

Aktivácie mechanizmu pre rôzne typy hazardných situácií v roku 2013

V rámci politiky civilnej ochrany a v spolupráci s členskými štátmi Komisia podporuje aj činnosti týkajúce sa pripravenosti na katastrofy a prevencie katastrof v rámci EÚ. K tomu patrí okrem iného odborná príprava pracovníkov civilnej ochrany a rozsiahle cvičenia, výmena expertov a projekty spolupráce v oblasti prevencie a pripravenosti.

V roku 2013 poskytla Komisia na podporu operácií v teréne členským štátom EÚ a pridruženým užívateľom referenčné mapy, mapy rozsahu škôd a mapy stupňa škôd prostredníctvom služby Copernicus (GMES počiatočné operácie – služba riadenia núdzových situácií), pre ktoré je koordinačné centrum ERCC jediným vstupným bodom na aktiváciu. V roku 2013 bola služba aktivovaná 42-krát (z toho 18 aktivácií bolo v dôsledku záplav a 11 aktivácií súviselo s utečencami a krízami osôb vysídlených v rámci krajiny) a poskytla satelitné mapy pre rôzne druhy katastrof alebo kríz.

FINANČNÉ A ĽUDSKÉ ZDROJE

Druhý rok po sebe humanitárna pomoc EÚ **prekročila 1,3 mld. EUR vo viazaných rozpočtových prostriedkoch** v rámci rozpočtu EÚ. Tento cieľ sa podarilo dosiahnuť významným zvýšením počiatočného objemu viazaných rozpočtových prostriedkov a zodpovedajúcim zvýšením počtu intervencií a počtu obetí, ktorým sa pomohlo. Zvýšenie platobných rozpočtových prostriedkov, aj keď významné, nezodpovedalo v plnej miere zisteným potrebám vyplývajúcim z predchádzajúcich a nových právnych záväzkov (zmluvy).

Komisia preto v priebehu roku 2013 uskutočnila rad *ad hoc* opatrení, a to najmä úprav rozvrhov platieb, aby sa dokázala vyrovnáť s danými finančnými obmedzeniami. Generálny riaditeľ GR ECHO (ako povolujujúci úradník vymenovaný delegovaním) predložil pri plnom rešpektovaní zásady riadneho finančného hospodárenia žiadosť o posilnenie rozpočtu a prijal *ad hoc* opatrenia na zmiernenie situácie s cieľom zvládnuť nedostatočnú úroveň platobných prostriedkov, čo tiež zahŕňalo zníženie zálohových platieb (predbežného financovania) a odloženie konečných platieb. Týmto sa zabezpečila kontinuita operácií a Komisia mohla splniť svoje operačné ciele, aj keď finančný vplyv týchto

opatrení spôsobil určité problémy s peňažným tokom, a to najmä v prípade niektorých menších partnerov z mimovládnych organizácií.

Približne 98 % rozpočtu EÚ na humanitárnu pomoc a civilnú ochranu sa v roku 2013 použilo na operačné činnosti, pričom asi 2 % pokrývali administratívne a politické aspekty. Pokiaľ ide o ľudské zdroje, 53 % pripadá na operačných pracovníkov, zvyšok je rozdelený medzi administratívnu podporu a podporu politiky.

Rekordné úrovne pomoci boli možné vďaka zvýšenej celkovej produktivite na základe zefektívnenia postupov, zjednodušenia a racionalizácie procesov. Táto optimalizácia bola výsledkom interného „preskúmania pracovných procesov“, ktoré sa začalo v roku 2011. Toto preskúmanie bolo v posledných rokoch hlavnou prioritou vedenia a jeho cieľom bola optimalizácia pracovných procesov a podporných systémov tak, aby sa dosiahla vyššia efektívnosť, ako aj vyššiu kvalita/účinnosť v rámci GR ECHO. Konečným cieľom je zlepšiť spôsob zvládania katastrof, vďaka čomu by sa znížili ničivé následky na postihnuté obyvateľov a ich živobytie.

Financovanie EÚ bolo poskytnuté týmto regiónom (zaokrúhlené sumy v miliónoch EUR viazaných rozpočtových prostriedkov):²⁰

²⁰

V prípade civilnej ochrany údaje v tabuľke nie sú rozdelené podľa krajiny/regiónu.

PLNENIE ROZPOČTU GR ECHO NA ROK 2013

Región/krajina	Suma	%
Afrika	544	40%
Sudán a Južný Sudán	97	
Stredná Afrika	151	
Africký roh	108	
Južná Afrika a Indický oceán	6	
Západná Afrika	182	
Blízky východ a Stredozemie	435	32%
Blízky východ	425	
Stredozemie	10	
Ázia a Tichomie	186	14%
Stredná a juhozápadná Ázia	82	
Stredná južná Ázia	34	
Juhovýchodná Ázia a Tichomie	70	
Stredná a Latinská Amerika, Karibská oblasť	56	4%
Stredná a Latinská Amerika	31	
Karibská oblasť	25	
Katastrofy vo svete	20	1%
Civilná ochrana	27	2%
V rámci EÚ	20	
Mimo EÚ	7	
Doplnkové činnosti	85	6%
CELKOM	1 353	100%
	(v mil. EUR)	

Najväčšia časť finančných prostriedkov EÚ sa v roku 2013, tak ako v predchádzajúcich rokoch, prideliť Afrike (40%). Značná pomoc sa poskytla aj Blízkemu východu (Sýrii a susedným krajinám) a strednej a juhovýchodnej Ázii na prírodné katastrofy, ktoré zasiahli krajiny v tejto oblasti.

Samotná EÚ nerealizuje programy humanitárnej pomoci²¹. Ako poskytovateľ humanitárnej pomoci plní EÚ svoje poslanie financovaním humanitárnych opatrení prostredníctvom partnerských organizácií, ktoré podpísali rámcovú dohodu

²¹ Priamo sa realizuje jedna operácia, a to letový program GR ECHO v Konžskej demokratickej republike a Keni, ktorého cieľom je poskytovať logistickú podporu v regióne, v ktorom sú často problémy s prístupom.

o partnerstve s EÚ. K partnerom EÚ patrí celý rad profesijných organizácií, európskych mimovládnych organizácií a medzinárodných organizácií, ako napr. Červený kríž a rôzne agentúry OSN (s ktorými Komisia podpísala finančnú a administratívnu rámcovú dohodu). Špecializované agentúry členských štátov sa tiež považujú za humanitárnych partnerov.

Títo rôznorodí partneri, ktorí realizujú programy, umožňujú EÚ pokryť narastajúcu škálu potrieb v rôznych častiach sveta, často v stále zložitejších situáciách. Granty a príspevky riadené Komisiou sa poskytujú na základe výberu najlepších prijatých návrhov. Rozdelenie na rok 2013, pokiaľ ide o podpísané humanitárne dohody, bolo nasledovné:

- 48 % činností realizovali mimovládne organizácie (115 partnerov),
- 42 % agentúry OSN (16 partnerov),
- 9 % medzinárodné organizácie (3 partneri),
- 1 % ako priama zmluva týkajúca sa leteckej služby ECHO flight (2 partneri).

V roku 2013 mala Komisia 321 zamestnancov pracujúcich v sídle GR ECHO v Bruseli. Okrem toho, aby Komisia dokázala reagovať na katastrofy v krajinách mimo EÚ, udržiavala jedinečnú sieť terénnych expertov GR ECHO nasadených po celom svete. K 31. decembru 2013 tvorilo 149 terénnych expertov a 315 miestnych zamestnancov spolu 464 osôb pracujúcich v 39 miestnych úradoch GR ECHO. Ich hlavnou úlohou bolo posúdiť potreby bezprostredne po katastrofe a monitorovať realizáciu humanitárnych projektov financovaných EÚ.

Z bezpečnostného hľadiska Komisia podnikla ďalšie kroky na posilnenie svojho vlastného systému riadenia bezpečnosti a systému finančného hospodárenia. Tieto kroky sa realizovali nielen v sídle, ale aj v teréne prostredníctvom lepšej koordinácie a spolupráce s humanitárnymi partnermi, monitorovaním a návštevami projektov a vykonávaním kontrol ex ante, auditov a hodnotení.

POLITIKA HUMANITÁRNEJ POMOCI A CIVILNEJ OCHRANY

Na úrovni politiky bolo v roku 2013 vypracovaných niekoľko **iniciatív strategického významu**. K prioritám politiky v oblasti humanitárnej pomoci patrila účinnosť pomoci, orientácia na výsledky a vplyv. Vymedzené boli priority vedenia tak pre revíziu rámcových dohôd GR ECHO o partnerstve, ako aj pre prípravu nových dohôd o delegovaní pre nepriame riadenie.

K hlavným činnostiam patrila príprava jasného **usmernenia k tematickým a prierezovým otázkam**, ako napr. odolnosť, zníženie rizika katastrof, WASH (water, sanitation and hygiene – voda, sanitárne zariadenia a hygiena), rodové otázky, výživa a iné záležitosti a cielené šírenie informácií, stratégie odbornej prípravy a monitorovanie realizácie projektov. Tieto aktivity pomáhajú zaistiť, aby sa potreby najzraniteľnejších obyvateľov postihnutých krízou riešili účinne a efektívne. Okrem toho sa vynaložilo konkrétne úsilie na usmernenie a podporu realizácie oznámenia Komisie o odolnosti a prepojenia medzi opatreniami humanitárnej pomoci a rozvojom.

V roku 2013 boli schválené **revidované právne predpisy o civilnej ochrane**, čo napomôže ďalšiemu zlepšovaniu plánovania európskych operácií v rámci reakcie na katastrofy a zabezpečeniu účinnejšieho, efektívnejšieho a súdržnejšieho riadenia katastrof v najbližších rokoch. Nové právne predpisy okrem iného umožňujú vytvorenie dobrovoľného fondu aktív členských štátov (tímy, zariadenia) dostupných na okamžité nasadenie v rámci spoločnej európskej intervencie. Revidované právne predpisy sa vzťahujú aj na prevenciu a pripravenosť.

Koncom roku 2013 sa dosiahla politická dohoda o nariadení na zriadenie **programu EÚ Dobrovoľníci pomoci**. Cieľom iniciatívy EÚ Dobrovoľníci pomoci je prispievať k posilneniu schopnosti EÚ poskytovať na základe identifikovaných potrieb humanitárnu pomoc, ktorá má chrániť životy, zabraňovať ľudskému utrpeniu a posilňovať odolnosť zraniteľných alebo katastrofou postihnutých komunit, a to najmä zaistením pripravenosti na katastrofy, znižovaním rizika katastrof a posilnením prepojenia medzi humanitárnou pomocou, obnovou a rozvojom.

V decembri 2013 vysoký predstaviteľ a Komisia vydali spoločné oznámenie „Komplexný prístup EÚ k vonkajším konfliktom a krízam“, v ktorom sa stanovili viaceré konkrétne kroky, ktoré by EÚ spoločne mala prijať v oblasti včasného varovania a pripravenosti, predchádzania konfliktom, reakcie na krízy a krízového riadenia, rýchleho zotavenia, stabilizácie a budovania mieru. Aj keď v tejto súvislosti útvary Komisie vrátane GR ECHO úzko spolupracujú s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť, špecifický charakter humanitárnej pomoci (založený na humanitárnych zásadách a na potrebách postihnutého obyvateľstva) sa plne uznáva.

Zlepšenie súdržnosti a koordinácie medzi EÚ a jej členskými štátmi v reakcii na katastrofy alebo pretrvávajúcu krízu je zásadné pre zlepšenie efektívnosti celkového prínosu pomoci EÚ. Od roku 2009 sa koordinácia s členskými štátmi odohrávala predovšetkým na úrovni **pracovnej skupiny Rady pre humanitárnu a potravinovú pomoc (COHAFA)**, ktorej členom je aj Komisia. Na strategickej úrovni pracovná skupina COHAFA významne prispieva k súdržnosti a komplementárnosti činností v oblasti humanitárnej pomoci EÚ a jej členských štátov. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch sa v roku 2013 uskutočnila každoročná výmena poznatkov v oblasti politik/stratégií, informácií a analýz vypracovaných Komisiou. V roku 2013 Komisia zvýšila svoje úsilie aj v oblasti sledovania a prispievania k práci výborov Európskeho parlamentu. Európsky parlament bol informovaný o politických iniciatívach a prioritách, ako aj o reakcii Komisie na konkrétne krízy.

V decembri 2012 Komisia otvorila verejnú konzultáciu s cieľom zhromaždiť názory zainteresovaných strán na výzvy, ciele a možnosti týkajúce sa ďalšieho zlepšovania účinnosti a vplyvu humanitárnej pomoci EÚ. Komisia zohľadnila meniaci sa celosvetový kontext na začiatku 21. storočia. **Konzultácie o účelnosti humanitárnej pomoci EÚ („Fit for Purpose“)** sa ukončili v marci 2013, pričom sa získalo 55 odpovedí od viac než sto účastníkov. Následne sa v júni 2013 uskutočnila konferencia zúčastnených strán, na ktorej sa zúčastnilo takmer sto účastníkov. Výsledky konzultácie sa majú použiť na informovanie príslušných oblastí politiky, ako napr. odolnosť, inovácie a civilná ochrana.

Medzinárodná spolupráca je veľmi dôležitá v čoraz náročnejšom prostredí humanitárnej pomoci. V priebehu roka 2013 EÚ pokračovala vo vystúpeniach na multilaterálnych fórach. EÚ prevzala vedúcu úlohu v transformačnom programe a jej cieľom je posilniť kolektívnu reakciu v oblasti humanitárnej pomoci prostredníctvom zlepšenia globálnej koordinácie, vedenia a zodpovednosti. V duchu motta „Konajme spoločne pre tých, ktorí to potrebujú“ EÚ prostredníctvom Komisie predsedala podpornej skupine darcov úradu pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA) od júla 2013 (mandát trvá do júla 2014). Táto skupina je dôležitým mechanizmom pre konzultácie darcov humanitárnej pomoci o činnosti Úradu OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA).

V priebehu roka sa tiež zaviedla **politika humanitárnej potravinovej pomoci**. EÚ preukázala svoj záväzok poskytovať účinnú humanitárnu potravinovú pomoc na základe práce na Dohovore o potravinovej pomoci (DPP). Upevnením kľúčovej úlohy, ktorú zohrala pri rokovaniach o dohovore DPP, sa EÚ usiluje prevziať vedúcu úlohu v realizácii dohovoru DPP. V smerovaní politiky dohovoru DPP došlo k posunu od výrazu „food aid“ k výrazu „food assistance“, podpore pomoci založenej na hotovosti v prípade potreby a využívania dohovoru ako platformy na

presadenie politického programu a inovatívnych myšlienok a prístupov na medzinárodných fórach.

Komisia je aj naďalej odhodlaná podporovať rozvoj a posilňovanie **kolektívnej celosvetovej humanitárnej pripravenosti a kapacity v oblasti reakcie**. V roku 2013 bolo k dispozícii 21 mil. EUR na posilnenie programov v oblasti reakcie, na podporu 18 nových projektov na budovanie kapacít na dva roky. Tieto programy sa realizovali v rámci agentúr OSN, mimovládnych organizácií a Medzinárodnej federácie Červeného kríža a spoločností Červeného polmesiaca. Programy boli zamerané na tieto oblasti:

- *Posilnenie globálnej architektúry humanitárnej pomoci*: dôraz sa kládol na posilnenie systému humanitárnej reakcie, napr. prostredníctvom podpory synergii medzi partnermi a združovaním zdrojov a nástrojov (napr. tímov rýchlej reakcie) na podporu klastrových funkcií agentúry.
- *Potravinová pomoc a výživa*: podporovanie iniciatív, prostredníctvom ktorých sa ďalej realizuje európska politika a koordinácia humanitárnej potravinovej pomoci v tejto súvislosti.

ZÁVER

V priebehu roku 2013 EÚ účinným spôsobom reagovala na narastajúcu potrebu núdzových reakcií a pomoci na celom svete a poskytla pomoc viac než 120 miliónom ľudí. Zachovaním vysokej úrovne pomoci z roku 2012 (viac než 1,3 mld. EUR²²) EÚ reagovala na všetky hlavné núdzové situácie (Sýria, Stredoafriická republika, Filipíny, Sahel atď.) a podporila úlohu EÚ ako vedúceho globálneho darcu humanitárnej pomoci.

Počet katastrof sa na celom svete aj naďalej zvyšuje a so zmenou klímy bude tento trend ďalej pokračovať. V dôsledku toho sú potrebné stále účinnejšie humanitárne opatrenia. V kontexte hospodárskej krízy sa vyvíja ešte väčšie úsilie zamerané na účelné využitie každého eura. To znamená nielen zabezpečiť v správnom čase správnu pomoc tým, ktorí ju najviac potrebujú, ale aj nájsť spôsoby, ako s menšími prostriedkami urobiť viac. V roku 2013 sa veľký dôraz kládol na zvýšenie rýchlosti a efektívnosti a na zníženie duplicity postupov a opatrení.

V oblasti civilnej ochrany sa dosiahol významný pokrok vrátane otvorenia Európskeho koordinačného centra pre núdzové reakcie (ERCC) a prijatia nových právnych predpisov v oblasti civilnej ochrany EÚ, ktoré výrazne posilňujú spoluprácu medzi členskými štátmi v oblasti reakcie na katastrofy. Konkrétne núdzová situácia na Filipínach bola názorným príkladom úspešnej kombinácie humanitárnej pomoci a operácií civilnej ochrany a úzkej spolupráce Komisie a členských štátov. Okamžite po katastrofe všetky členské štáty reagovali pozitívne na žiadosti o pomoc, ktoré koordinovalo koordinačné centrum ERCC, a doplnili okamžitú humanitárnu a inú pomoc, ktorú poskytla EÚ.

Všeobecné informácie o GR ECHO sa uvádzajú na tejto webovej adrese:

http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm

Finančné informácie z roku 2013 o činnosti Komisie v oblasti humanitárnej pomoci a civilnej ochrany sa uvádzajú na tejto webovej adrese:

http://ec.europa.eu/echo/funding/key_figures/echo_en.htm

Operačné informácie z predchádzajúceho roka sa uvádzajú na tejto webovej adrese:

http://ec.europa.eu/echo/about/annual_reports_en.htm

²²

Len Komisia bez príspevkov členských štátov EÚ.